

KURYER LITEWSKI.

w Wilnie we Srzodę dnia 8 Marca r. s. 1833 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— W i l n o. —

Jaśnie Wielmożny, Jenerał-Leitnant *Szkurin*, Dowódzca Dywizyi i wielu orderów Kawaler, przed wczoraz ze Stolicy Państwa z powrotem przybył tu racyt.

Sankt-Petersburg dnia 25 lutego.

Przez ukaz do Rządzącego Senatu pod 10 lutego mianowani: Inspektor Wołyńskiego Urzędu Medycznego *Żukow*, Radcą Stanu; zarządzający Warszawskim Kommissyorskim Kommissyonierstwem *Korżewski* i sprawujący obowiązek Jenerała - Prowiant - Mistrza Armii Działający Paweł *Zenet*, podniesieni do rangi 5tej klasy; medycy powiatowi: lebediański *Pilankiewicz*, wiłkomierski *Sawicki*; akuszer urzędu medycznego wołyńskiego *Wczetko*; operatorowie urzędów medycznych: podolskiego *Kolczewski*, słobodzko-ukraińskiego *Fiszer*, medyk miasta Odessy *Krenke*, mianowani Radcami Kollegialnymi.

— D. 12 lutego. W nagrodę odznaczający się gorliwością służby i prac szczególnych, poniżej wymienieni urzędnicy Drukarni IIgo Oddziału Własney J. C. M. Kancellaryi, nayłaskawiej mianowani: Prezydent Komitetu dozoru nad drukowaniem Zupelnego Zbioru Praw, Radca Stanu *Timkowski* Rzeczywistym Radcą Stanu; Dyrektor Drukarni, Radca Dworu *Jakowlew* Radcą Kollegialnym; Faktor Radca kollegialny *Graff* Radcą Stanu i Korrektor Radca honorowy *Kotłow* Assessorem Kollegialnym.

— Naywyżey potwierdzeni: Marszałkami Guberniy: nowgorodzkiej Radca stanu *Bietawin*, orenburskiej Półkownik *Timaszew*; Kuratorami honorowymi gimnazjow: kałuzkiego, radca kollegialny *Leontjew*, włodzimierskiego odstawni porucznik *Poliwanow*, kostromskiego radca dworu *Bakunin*. (G.S.)

Handel Rewla.

Pod panowaniem Szwedzkim, i jeszcze pierwey, Port Rewelski był jednym z nayznaczniejszy portów handlowych morza Bałtyckiego. Korzystał on wiele ztąd, iż morze dłużej zostaje w nim otwarte, niż w innych portach, położonych na wschód. Miasto *Rewel* prowadziło znaczny handel, tak morzem, jak lądem. Kupcy Estońscy, prowincyi obfitey w zboże, i pograniczne gubernije rossyyskie przywoziły tam na sprzedaż swoje towary a brały w zamian artykuły przywożone zza granicy. Dla nadania handlowi regularnego biegu, rząd szwedzki wydał w 1648 roku postanowienie o handlu, taryffę opłat od przywozu i wywozu, i taryffę rozmaitych innych opłat. Taryffy te zostały po większej części w mocy swojej, nawet po przyłączeniu Estonii do Rossyi, aż do 1782 r., w którym ustanowiona została jeneralna taryffa dla handlu z Europą.

Na początku 18go wieku, handel Rewla doznał licznych przeszkod; chociaż się był podniósł po pokoju Nisztadzkim, jednakże port Sankt-Petersburski znacznie uszczuplił handel portu Rewelskiego, gdyż płody wywożone przedtém przez *Narwę* i *Rewel*, wzięły kierunek z portu Sankt-Petersburskiego.

W późniejszym czasie, stan więcej lub mniej pomyślny handlu Rewla był po większej części skutkiem odmian w taryffie. Gdy taryffa 1782 roku zabroniła przywozu materyi jedwabnych, bawełnianych, oraz wielu innych towarów przez granicę Polski, nastąpił stąd znaczny wzrost w przywozie do Rewla. W latach od 1773 do 1777 roku przywóz towarów wynosił do 454,000 rubli corocznie, po ogłoszeniu zaś pomienionej taryffy

ogół przywozu dochodził w 1787 roku do 835,917 rubli, a w 1796 r. do 1,887,979 rubli. Taryffa 1797 roku pozwoliła przywozu do Rewla tylko tych towarów, które wносиły opłatę wedle ich wartości; rozporządzenie to ścięsiło pod pewnym względem handel przywózowy Rewla, handel zaś wywózowy pozostał także nieznaczny, dla braku komunikacyi z pogranicznymi gubernijami; jednakże handel Rewla utrzymywał się jeszcze do początku terażniejszego wieku. Dopiero od 1822 r. zaczął on upadać, ponieważ odtąd taryffa dozwoliła pobierać w Rewlu opłaty komory celney tylko od towarów, przeznaczonych do miejscowego spożycia; wszystkie inne przeznaczone na inne miejsca powinny być odesłane do komor celnych składowych.

Rozmaite rozporządzenia rządowe poprzedzały zupełny upadek handlu Rewla. W roku 1826, udzielone zostało temu miastu prawo składowe; opłaty zaś od wielu artykułów wywozowych zostały zmniejszone; nakoniec ukaz z dnia 11 listopada 1831 roku pozwolił na zawsze pobierać na komorze celney Rewelskiej opłaty od wywozu, i przedłużył jeszcze na lat cztery opłaty od wywozu, zmniejszywszy cło uprzednio pobierane.

Gazeta handlowa (niemiecka) umieszcza w końcu tego artykułu długi obraz, z którego wyciągamy następujący wykaz:

Daty	Przywóz.	Wywóz.	Liczba weszłych okrętów.	Dochód komory celney.
1773	384,194 r.	106,533 r.	62	28,890 r.
1780	504,035 —	155,078 —	74	28,655 —
1796	1,887,979 —	657,468 —	158	264,502 —
1801	1,105,959 —	313,955 —	69	181,653 —
1810	1,111,686 —	181,723 —	65	296,383 —
1814	6,086,310 —	2,752,376 —	117	957,962 —
1817	6,155,950 —	545,541 —	89	1,475,328 —
1820	2,222,624 —	419,830 —	69	346,068 —
1830	1,838,948 —	1,062,560 —	103	457,959 —
1832	1,195,144 —	1,079,768 —	80	567,122 —

Okazuje się z tego ogólnego obrazu, że w roku 1817 naywiększy był przywóz, w roku zaś 1814 naywiększy był wywóz; naywięcej zawinęło okrętów w roku 1805, w którym weszło ich 200 do Rewla; dochód komory celney naywyższy był w 1814 i 1817 roku. (J.d.S.P.)

P R U S S Y.

Berlin dnia 1 marca.

Niektóre pisma publiczne zajęte są mniemanym projektem, zaprowadzenia nowego rozporządzenia, względem Żydów, dla Monarchii Pruskiej, i zapewniają, że tenże jest przyjęty przez Królewskich Ministrów. Możemy jednak z godnego wiary źródła zapewnić, że to ostatnie zupełnie jest fałszywem: gdyż Ministrowie odbywają dopiero narady nad tym ważnym przedmiotem, w którym interes kraju musi być zgodny z sprawiedliwością, dla każdej klasy poddanych przynależną." (G.W.)

W E G R Y.

Presburg d. 21 lutego.

Wczoray odprawiło się dwudzieste posiedzenie seymowe izb obudwóch. Po otworzeniu Izby Stanów, wręczyło prezydium obwodowe, zgromadzonemu Stanom, zawiadomienie względem mieszkania Króla w kraju. Potém wniosła deputacya Izby Magnatów odpowiedź teyże na uczynione uwagi Izby Stanowey, nad pierwszym punktem propozycyi królewskich. Później przedłożono do roztrząsania różne zażalenia w sprawach duchownych. Izba Magnatów, przyjęła wczoray powtórne podanie Stanów, z tym projektem

do prawa, aby wszelkie podania i rezolucye układowe były w języku węgierskim. Chociaż powszechnie okazano podczas rozpraw w tej mierze wielką gorliwość dla języka oyczystego, przecie ten przedmiot dla jego ważności, odesłano do operatów systematycznych, aby nad takowym naradzono się tamże, z należytą względnością. Gdy zatem wyższa Izba przy swoim poprzedniczym zdaniu obstawała, postanowiono, wezwać Wysockie Stany, aby na ten raz od swej propozycji odstąpiły. (G.C.)

AUSTRIA.

Wiedeń d. 23 lutego.

Podług doniesień z Tyrolu, sąd wojenny wydał wyrok śmierci na generała Zucchi, który, umknąwszy z tamtąd, dowodził w kilku potyczkach powstańcami włoskimi przeciw wojskom Austriackim. Cesarz nasz zapewne złagodzi ten wyrok. (G.C.)

GALICJA I ŁODOMERIA.

Lwów d. 2 marca.

Znany ziomek nasz Hr. Józef Dzieduszycki, bawiąc roku zeszłego w Dreźnie, zapisał tamtejszemu uniwersytetowi 1000 złr. m. k., na stały fundusz utrzymania dla biednych dzieci polskich, tamże uczyć się chcących. Zaś 200 czerw. złotych przeznaczył dla tego z ziomeków, którzy chciał zwieźć Karpaty we względzie naukowym. (G.C.)

NIEMCY.

Darmstadt d. 21 lutego.

Na dzisiejszym posiedzeniu drugiej Izby Seymu, następujące przełożono wnioski: „ażeby gminy żydowskie na prowincyi były w większe parafie połączone, i ich przełożeni examinowani nauczyciele religii, po części z publicznego skarbu byli płaceni, daley względem materialnego polepszenia stanu szkół publicznych, i ogłaszania czynności seymowych.” Te wnioski odesłane zostały do właściwej komisji.

— Dnia 25 —

W Karlsruhe panuje teraz odra, tak powszechnie, jak tego nie było przykładu. Starzy i młodzi na nią chorują, a nie ma prawie domu, w którymby jej nie było. (G.W.)

Stuttgart d. 24 lutego.

Tutejszy dziennik donosi, iż najwyższy sąd nadworny w Manheimie, uznał niewinnym radcę nadwornego Welker, od wszelkich przeciwko niemu wniesionych zarzutów. (G.C.)

DANIA.

Kopenhaga d. 26 lutego.

Fregata wojenna, Galathea, ma odejść na wiosnę do Liworny, dla przewiezienia z tamtąd statuy marmurowych 12 Apostołów, przez sławnego artystę Pana Thorwaldsen właśnie ukończonych. Tam płynąc, zawiezie do Nauplii naszego Jenerałnego Konsula przy Królu Grecji, Jenerała Falke; wstąpi także po drodze do Alexandryi. (G.C.)

RZECZY NIDERLANDZKIE.

Haga d. 26 lutego.

Jenerał-Porucznik Baron Krajenhof wydał w tych dniach, historyczny opis kampanii w krajach Rzeczypospolitej Batawskiej, w roku 1799.

Obfita w szacowne manuskrypta i książki, biblioteka zmarłego niedawno P. Jakóba Koning, członka Holenderskiego instytutu, sprzedawana będzie, mianowicie manuskrypta w kwietniu i maju, książki zaś aż w miesiącu wrześniu. W jednym zeszycie manuskryptów znajduje się między innymi 600 podpisów najsławniejszych mężów od 16 wieku, a w drugim 1,400 facsimile, Cesarzów, Królów i t. p. od 15go wieku.

Piszą z Herzogenbusch pod dniem 23 t. m., iż tam ciągle pracują nad dalszym ufortyfikowaniem. Podwyższają także groble, aby w potrzebie, zalanie wodą do jak największej wysokości doprowadzić można.

Statki kanonierskie, które przed zimą stały na Skaldzie, popłynęły tam znowu z Flessyngi i Veere; korweta bombardyerska *Proserpina*, już się tam znajduje, a fregata *Eurydyka*, odpłynęła teraz z Flessyngi w tym samym celu, jako też korweta bombardyerska *Meduza*. Dnia 23 t. m. przybył znaczny oddział wojska osadniczego z Harderwyk. Do pospolitego ruszenia w Zelandyi, którego liczbę podają na 21,000 ludzi, mianowano już oficerów.

Bruxella d. 24 lutego.

Według nadesłanych tu wiadomości z Nowego Jorku pod dniem 20 z. m.; Prezydent Jackson już prawie ogłosił wojnę przeciwko Karolinie, i nakazał, aby urząd celny przeniesiono z Charlestonu do innego miasta. Zapewniają także, iż Gubernatora południowej Karoliny P. Hajne, jako o zdradę kraju obwinionego, kazał aresztować.

— Dnia 26 —

Monitor donosi, iż dnia 24 t. m. mnóstwo masek uwijało się po ulicach, i że bale i ucztę w tych dniach licznie odwiedzane były.

W tych dniach zniesiono resztę parku rezerwowego armii północnej na okręty, w celu zawiezienia do Francji. (G.C.)

— Dnia 28 —

Dziennik *Emancipation* donosi: „Nota Gabinetu Hagskiego, naywiększej wagi, została do Londynu i Paryża odesłana. Król Hollenderski rzekł gorzko w teyże na trwanie embargo, jako środek, który przez terazniejszą cywilizacyą odrzucony został. Rząd Hollenderski wyraża, że z trudnością przychodzi mu opierać się naleganom stanu kupieckiego z *Batterdamu* i *Amsterdamu*, o użycie prawa odwetu; w końcu grozi zaprowadzeniem cła przy użyciu Skaldy. Nocie tej towarzyszą zapewnienia życzeń spokojnego załatwienia tych interessów; musiała się ona skrzyżować z notą w dniu 14 lutego przez Lorda Palmerston i Xięcia Talleyrand podpisaną. (G.W.)

FRANCYA.

Paryż dnia 24 lutego.

Projekt do prawa względem telegrafów, ma być już ukończony; wielu parów i deputowanych zasięgano w tej mierze porady. Zdaje się, iż to prawo przełożone będzie Izbie na następującem posiedzeniu.

Wybór Radcy Nadwornego Pana Boettinger w Dreźnie na zagranicznego członka przy Królewskim Uniwersytecie napisów i pięknych sztuk, w miejsce zmarłego Xiędza Sestini, potwierdzony został przez Króla. (G.C.)

Dziennik *Gazette de France* donosi, że wybór bankiera wyznania Moyżeszowego Pana Fould na Deputowanego, został wczoraj przez 4te biuro Izby, jako nieważny, ogłoszony: gdyż tenże miał tylko jeden, dający się łatwo unieważnić, głos więcej; nad stanowczą większość: P. Bernard jest obrany sprawozdawcą w tej okoliczności.

— Dnia 26 —

Journal du Commerce donosi: „Z listu z Vigo dowiadujemy się, że tam przybyła Flota Hiszpańska, dla wzbronienia Admirałowi Sartorius wpłynięcia na zatokę. Kilka Angielskich okrętów wojennych, stanęło tam w postawie obserwacyney.”

Wnuk Jenerała Lafayette, Pan Lastéyrie, który był ochotnikiem w armii Don Pedra, powrócił tu z Porto.

Journal des Débats następującym sposobem mówi o sprawie Vice-Hrabiego Chateaubriand, która ma jutro w tutejszym sądzie być sądzoną: „Głęboko nas zasmuca, że widzimy największego literata naszego czasu, przed sądem kryminalnym; jednakże spodziewamy się, że niestety to, daley posunięciem nie będzie. Nawet gdyby to prawdą było, że Pan Chateaubriand przeszedł oznaczone granice wolności druku, wtedy sąd przysięgłych nie potępi zapewne jednego z nay-

• sławniejszych mężów oyczyzny naszej, lecz owszém przypomni sobie, że Francya, jego nieustannym tylko usiłowaniam, jest winna swą wolność druku.“ (G.W.)

Minister wojny, który znowu zastąpił, i dla tego nie może wychodzić z domu, miał wczoraj naradę z Marszałkiem Clauzel.

Główna rada departamentu niższych Pyreneów proponowała zniesienie wakującej teraz posady Biskupa w Tarbes.

Tutejsze towarzystwo niemieckie obchodziło zeszłej soboty uroczystość swego założenia.

— Dnia 27 —

Wczoraj Król udzielił prywatne posłuchanie Panu Royer-Collard, znanemu doktrynerowi i przyjacielowi ś. p. Kazimierza Perrier.

Królowa Donna Marya II i Xiężna Braganza odwiedziły wczoraj Królewską rodzinę.

Dzień urodzin Washingtona obchodzony tu był onegdaj przez północno-Amerykańskiego bankiera P. Weller, świętą uczcą, na której, prócz wielu innych osób, byli także przytomni Posłowie Północno-Amerykański, Szwedzki i Belgijski, Xiążę Decazes, Jenerał Laffayette, Margrabia Bryas, P. Odier, i Hr. Maison.

Piszą z Strażburga dnia 26 lutego: „Różne pisma donosiły, iż do wielu warownych mieysc nadeszły rozkazy, aby rozbrojenia wstrzymano; możemy donieść, iż do naszej władzy fortyfikacyney podobny rozkaz jeszcze nie nadeszły; i może nie jednego zastanawia, iż większa część zatoczonych na naszych wałach dział jeszcze ciągle wystawia postać wojenną, chociaż niezwłoczne rozbrojenie, okólnikiem ministerjalnym nakazane było; roboty w naszym arsenale, lubo nie tak śpiesznie, jednak ciągle idą; i niektórych tylko ludzi oddalono; tymczasem w arsenale Metz, nawet w dni niedzielne nieprzerwanie trudnią się robotą broni.

Od granicy Portugalskiej donoszą pod dniem 5 t. m., że trzymani w warowni Almeida więźnie za przestępstwa polityczne w liczbie 700, uszli do Hiszpanii, gdzie zatrzymani zostali. Migueliści ścigali ich aż na grunt Hiszpański, i znaczną zadali klęskę tym nieszczęśliwym. Są oni teraz w mieście Hiszpańskim Ciudad-Rodrigo, i obawiają się, aby ich Hiszpania nie wydała.

W onegdajszym sprawozdaniu Marszałka Soult, wymieniony stan istotny wojska, dnia 1 stycznia r. t. był taki: 421,494 ludzi piechoty, 82,057 koni. Ta siła podzielona jest na następujące oddziały: Sztab jeneralny z 4,058 oficerów, 750 urzędników wojskowych i 126 koni. Zandarmerya 15,682 ludzi i 11,604 koni. Piechota liniowa 289,000 ludzi i 1,134 koni. Jazda liniowa 52,338 ludzi i 37,035 koni. Artylerya 38,835 ludzi i 24,557 koni. Korpus inżynierów 8,574 ludzi i 1,808 koni. Odwód z 4,244 ludzi i 4,776 koni. Weterani 8,995 ludzi. Zakład remontów 11,895 koni. Stojąca w Algierze legia cudzoziemska 5,526 ludzi; i trzy Afrykańskie półki strzelców pieszych z 2,544 ludzi i 1,075 strzelców konnych. W arsenalach artyllerycznych wyrobiono w 1832 roku: 1,190 lawetów do polnych dział, 512 lawetów dla dział oblężniczych, 674 sztuk lawetów do wałowych na brzegach stojących dział, 19,000 broni palnej; 985,000 pałaszów, kirysów i bagnietów; oprócz tych dostawił stan kupiecki od września 1831 roku 164 karabinów.

— Dnia 28 —

Angielski Poseł i Margrabia Palmella mieli wczoraj długą konferencyą z Ministrem spraw zagranicznych.

Kompanie morskie z Rochefort, udają się do Tulonu, inne z Bajonny i Bordeaux wyruszyły nad morze Śródziemne. (G.C.)

ANGLIA.

Londyn dnia 23 lutego.

Courrier kończy niektóre uwagi w dzisiejszym Numerze nad Belgią, następującemi słowy: „Gdy Belgia jest zniewoloną do dalszego utrzymania kosztownego urzędzenia, nad proporcją ob-

szerności swych granic, wtedy długi i inne trudności ztąd wynikłe będą jej szkodliwsze, jak nieprzyjaźń Hollandyi. Przy takim położeniu rzeczy, mogłaby się wszcząć kwestya o podział Belgii. Nikt nie uwierzy, że Anglia życzy takiego ukończenia; lecz czyż inne rządy będą przy takim obrachowaniu prawdopodobieństwa również tak obojętne? (G.W.)

— Dnia 24 —

Przełożone teraz parlamentowi dokumenta w sprawach Belgijsko-Hollenderskich, składają się ze wszystkich protokółów Konferencyi od Nr. 1 aż do 70, i z najważniejszych części układów zaszłych od 4 listopada 1830, aż do 1 października 1832.

— Dnia 27 —

Onegdaj obchodzono uroczystie urodziny Królowey.

Gazeta Hampshire Telegraf zawiera następujący artykuł: „W pismach francuzkich czytamy, iż wielu oficerów z połączonej floty wezwano do Paryża, którzy mają zdać sprawę o stanie okrętów Angielskich i francuzkich przed Komisją do tego wyznaczoną. Nic dziwnego, iż dwóch tak znakomych wodzów, jakiemi są admirałowie Rigny i Villeneuve, korzystają z okoliczności, aby swoją marynarkę wydoskonalili. Zatrudniają się oni tém bardzo gorliwie, i wiemy dokładnie, iż obadwa w tej mierze już od dawna z sobą korespondują. Uwielbiają oni wydoskonalenie urządzeń okrętów angielskich, a mianowicie, wydarzenie z okrętem Malabar, który w kilku dniach został uzbrojonym, i złączył się z flotą w najspełniejszym stanie. Kto tylko ten okręt oglądał, każdy napełniony został podziwieniem; kapitanowi Percy i jego podrządnym czyni to największy zaszczyt.”

— Dnia 1 marca —

Wczoray wyruszyły oddziały 10 pułku piechoty i 7 pułku dragonów gwardyi z Westminster, z kądem udadzą się w dalszy pochód do Irlandyi.

Gdy Xiążę Talleyrand zeszłej niedzieli od hr. Stanhope powracał, pośliznął się na schodach, lecz nie uczył z razu żadnej boleści, dopiero gdy przybył do Travellers - Klub, okazało się, że Xiążę wywinął nogę w kostkę. Teraz jednak bliższy jest zupełnego wyleczenia. (G.C.)

W E O C H Y.

Bononia d. 9 lutego.

Wszystko zapowiada, że Austryacy nieza długo opuszczą Państwo Kościelne. Dnia 30 z. m. zaciągnęły wojska Papieżkie pierwszy raz na wartę w ratuszu; dla przyzwyczajenia jednak powoli narodu do tego wojska, służbę tę pełnią tylko co dwa dni. Gdy nie można być bez obawy o nowe rozruchy, przeto oddział Austryaków stoi w podwórzu pałacu z dwiema armatami z zapalonymi lontami. Batalion Szwajcarski, mający stanowić tutejszy garnizon, przybył tu dzisiaj. Organizacya całego korpusu Szwajcarskiego jest ukończoną: składa się z 4,000 dobrze ubranych żołnierzy w dwóch pułkach. Naczelnym dowódcą, P. Salis, zajmie tu swoją główną kwaterę, inny batalion jest posłany do Forti. Jutro batalion Austriacki Xięcia Leopolda rozpocznie swój odwrot. W takich okolicznościach nie można wątpić, że Ankona nieza długo opuszczoną będzie. (G.W.)

H I S Z P A N I A.

Madryt dnia 15 lutego.

Pan Souza, były przyboczny urzędnik poselstwa naszego w Petersburgu, przeznaczony jest na sprawującego interessa w Londynie. (G.C.)

T U R C Y A.

Konstantynopol dnia 6 lutego.

Miasto Brussa, gdzie był dotąd oszańcowany oboz Turecki, jest odległe 5 mil niemieckich od letniego zamku Sułtańskiego Skutari, na brzegu Azyatyckim kanału Konstantynopolitańskiego leżącego. Zamek zaś Skutari oddzielony jest od Konstantynopola, tylko przez wyżey pomienio-

ny kanał, który łączy morze Marmara z Czarném morzem. (G.C.)

E G I P T.

Alexandrya dnia 5 lutego.

Następujący wypadek wydarzył się pod Kairem, w czasie, gdy okręt francuzki Luxor stanął w tamecznym porcie z obeliskiem, który teraz do Francji sprowadzają. Dla oglądania tej starożytności zgromadziło się mnóstwo mieszkańców; P. Jaures, porucznik fregaty, ubrany był w całej gali, mając zamiar przyjmowania na pokładzie okrętu ministrów Vice-Króla, którzy chcieli także oglądać obelisk, równie jak okręt Luxor; w tém czółno z kilkoma damami, zbliżając się do okrętu, nagle wywrócone zostało. Bez namyslenia rzuca się porucznik w morze w całej swej gali, i z wielkiem usiłowaniem ratuje jedną z tonących, lecz co więcej, jego przykładem zachęceniu matkowie, rzucają się wliczbie 16 w rwące fale, i ratują szczęśliwie życie wszystkich dam tonących. P. Verminac, dowódca okrętu Luxor, doniósł o tym czynie porucznika, ministrowi marynarki do Paryża, upraszając dla tegoż nagrodę, pomimo chęci jednak porucznika i matkowie, ponieważ ci oświadczyli, iż przekonanie samo, że dopełnili obowiązku ludzkości, i wdzięczny szacunek Egipcyan, sowitą stały się dla nich nagrodą. (G.C.)

A M E R Y K A

Podług wiadomości z Peru, wielkie miały tam zayść uzbrojenia wojskowe, zapewne w zamiarze napadnienia na Chili, albo na Boliwią, czyli, jak wielu sądzi, dla utrzymania kongressu w pewnych szrankach.

P. Boyer, Prezydent Hayti, ma być niebezpiecznie chorym. (G.W.)

Nowy-York d. 1 lutego.

Gazety południowych prowincji są w ostatnich czasach ciągle żywemi rozprawami przy rozstrząsaniu kwestji taryffowej na kongressie zapewnione. Czynności kongressowe o taryffie, według wszelkiego podobieństwa, będą jeszcze kilka tygodni trwały.

List z Washingtonu z dnia 21 stycznia donosi: „Miło mi jest, że mogę Panu donieść, iż niezadługo sprawy południowych prowincji będą rozstrzygnięte, i że rozlewu krwi będzie można uniknąć: P. Calhoun doniósł Panu Clay i jego przyjaciółom, że gdyby się im udało przywieść do skutku taryffę, przez którą Rząd powoli znowu by wszedł w swoje prawa, wtedy ręczy za przystąpienie południowej Karoliny, i za cofnięcie nieprzyjaznego rozporządzenia. P. Clay z swojemi przyjaciółmi postanowili na ten projekt przystać, aby kłótni mogącej mieć nayokropniejsze skutki, i zniesieniu unii zapobiedz.“ (G.W.)

W I A D O M O Ś C I R O Z M A I T E.

Zajmują się teraz bardzo w Paryżu założeniem osady towarzyskiej wzorowej, wedla teorii ekonomicznych P. K. Fourrier. Zebranych będzie sto familiy; mężczyźni i dzieci weyda jako członkowie czynni do towarzystwa i podziela się między sobą zatrudnieniami, stosownie do swego wyboru i gustu. Posiedzenia przy robocie, które się każdy towarzysz poświęci, będą krótkie i rozmaite. Zatrudnienia fabryczne, rolnicze, gospodarskie, wychowania, handlu, nauk i sztuk, będą połączone w jednym domu i odbywane wedle zasad stowarzyszenia. Podział między stowarzyszonymi zapłaty, stosowny będzie do przyłożenia się każdego w kapitale i pracy. P. Raulet-

Dulary, deputowany Sekwany i Oazy, i P. Devay, bogaty agronom, następczyli na założenie osady 500 hektarów gruntu, który do nich należy i jest położony o 15 mil od Paryża, blisko Mantes. Kapitał towarzystwa naznaczony jest 1,200,000 franków, podzielony na akcye 500-frankowe. Rzemieślnicy, officyanci i gerenci, powinni wszyscy być akcyonistami kapitałnymi; i dla ułatwienia im w tém sposobów, dwieście akcyj podzielono na kupony po 100, 200 i 300 franków. Towarzystwo to, mające rozpocząć swe czynności dnia 21 marca t. r., zwraca uwagę bogatych kapitalistów, i już wielka liczba akcyj rozprzeżana została. Komitet, trudniący się założeniem osad rolniczych na wzór tych, które probowano zakładać w Belgii i Hollandyi, postępuje z akuratnością wedle operacyi naczelników towarzystwa. Dziennik, pod tytułem Phalanstère, zdawać będzie sprawę o czynnościach i zawierać wiadomości o mechanizmie towarzyskim, używanym przez osadę.

— P. Canning, mechanik, wynalazł machinę, za pomocą której osada rozbitego okrętu może, być bardzo łatwo ocaloną. Machina ta jest bardzo prostą, składa się z trzech tarcic, położonych ukośnie jedna na drugiej, a potem umieszczonych na heczkach. P. Canning otrzymał już nagrodę od Paryskiej Akademii Nauk, a Lord Major Londyński, któremu złożył on model tej machiny, przyrzekł dołożyć się do rozszerzania jego wynalazku, i do wyjednania dla niego nagrody.

— Kongsbergiska kopalnia srebra w Norwegii, wydała w roku 1832, podług podań urzędowych, 21,565 grzywnien srebra.

— Towarzystwo angielskie Tłumaczeń Wschodnich, pod opieką Króla Wilhelma IV, wydało swoim kosztem trzydzieści dwa dzieł, tłumaczonych z Chińskiego, Perskiego, Arabskiego, Turckiego i wielu innych języków. Większa część tych pism są historyczne; jest także kilka romansów i dwie tragedye Chińskie. Jedenaście nowych tłumaczeń jest już w druku, a więcej dwódziestu ma wyjść niezabawem.

— Przywieziono do domu Inwalidów (w Paryżu) 31 dzieł nader wielkiego kalibru i dwa moździerzce z Algieru. Na niektórych z nich są kwiaty Lilii, na innych Lew angielski, na innych zaś ozdoby te pomieszczone są z literami tureckimi.

— Okazuje się z wyciągów, uczynionych z rejestrów pożarnych, utrzymywanych przez korpus saperów-pompierów, że ten korpus ugasił w ciągu roku 1832, w samym tylko obrębie Paryża, 185 pożarów, a 1,134 ogniów kominowych.

— Meczec, odstąpiony w Algierze na kościół katolicki, ma kolumny marmurowe, które z wielkim kosztem sprowadzono ze Włoch; zakończony zaś jest niezmiernie wysokiem sklepieniem, które jednakże niemiernie jest trwałem. Wewnątrz potrzebuje mało odmiiany. W wigilią Bożego-Narodzenia dnia 24 grudnia na mszy o północy, meczec, poświęcony staraniem X. Collin, Naczelnika apostolskiego Rejencyi Algierskiej, zajął miejsce między kościołami chrześciańskimi; napływ ludu był w nim niezmierny, cudzoziemcy, Francuzi, wszyscy się tam zgromadzili.

— Dnia 24 stycznia umarł w Douvres Doktor Lingard, sławny historyk, z dobrowolnego głodu. Przybył on od ośmiu dni z Francji, i zatrzymał się w jednej oberży w Douvres, gdzie odmówił sobie wszelkiego pokarmu. Był nieznanym osobiciem w tém mieście; lecz, gdy dowiedziano się o jego nazwisku, napisano natychmiast do jego brata, który skwapliwie przybył; ale na nieść szczęście, wszelki ratunek był już niewczesny. (J.d.SP)

Obserwacje meteorologiczne.	Czas Obserwacji.		Wysokość Barom.		Wys. Ther. Réau.		W i a t r.		Stan powietrza.	
	d. 6 o 2 wieczor.		27 cal.	8,5 lin.	+ 3½ stopni.		Wschodni.		Pogoda.	
	d. 7 o godz. 5½ rano.		27 —	6,3 —	+ 1 —		Wschodni.		Chmury.	
	d. 8 — — —		27 —	6,5 —	+ 2½ —		Polud.-wsch.		Deszcz.	

DODATEK